

Asia: VN/13888/2020

Hallituksen esitysluonnos rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1 Luku Yleiset säännökset

1 § Tavoite.

Lain ensisijaisena tavoitteena on vahinkojen ennalta ehkäiseminen. Valtion myöntämällä korvauksilla, tuilla ja avustuksilla pyrittäisiin edistämään lajiensuojelua ja luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. Tämän katsotaan edistävän elinkeinojen harjoittamisen ja luonnonsuojelun yhteensovittamista.

Pihvikarjaliiton mielestä lain perusasetelma on sinänsä hyvä: ennaltaehkäisy, avustukset ja korvaukset. Käytännössä elinkeinonharjoittajalle näyttää kuitenkin jäävän hyvin vähän mahdollisuutta vaikuttaa siihen, kuinka rauhoitettujen eläinten aiheuttamia vahinkoja estetään ennalta ja sovitetaan elinkeinonvapauteen, omaisuuden suojaan ja yleiseen oikeustajuun. Esimerkiksi hanhien torjunnassa on jo nyt havaittu, että viranomainen valitsee suoja-alueet ja ruokintapellot kuulematta viljelijää ja huomioimatta elinkeinon kannalta suotuisia valintoja. Rauhoitettujen eläinten suojelua tulee harjoittaa tuotantoeläinten hyvinvoinnista tinkimättä. Intressien yhteensovittaminen ja hyväksyttävyystavoite ovat haasteita, joita ei pystytä ratkaisemaan yksistään lain nojalla, vaan lisäksi tarvitaan aktiivista vuorovaikutusta hallinnon ja kansalaisten välillä, nykyistä toimivampia keinoja haittojen ehkäisemiseksi, sekä riittävää kompensatiota aiheutetuista vahingoista.

2 § Soveltamisala

Esityksen mukaan lain soveltamisalaan kuuluisivat ne perusteet ja menettelyt, joita noudatettaisiin myönnettäessä valtion talousarvioon otetuista määrärahoista varoja kaikkien rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemiseen ja korvaamiseen.

Korvausta maksetaan valtion talousarvioon otetuista määrärahoista. Vahinko harvoin tulee kello kaulassa, joten jää edelleen epäselväksi, kuinka kulloinenkin tarvittava summa arvioidaan ja kuinka toteutuma pystytään todellisuudessa vahinkojen arvon mukaisesti korvaamaan. Pihvikarjaliitto pitää tärkeänä, että vahinkojen korvaaminen tapahtuu viiveettä.

2 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

-

3 luku Avustus vahinkojen ennaltaehkäisemiseen

10 § Avustuksen tarkoitus.

Avustus olisi tarkoitettu tavaroiden ja palveluiden hankintaan, ennaltaehkäisemisestä aiheutuviin työkustannuksiin, tutkimukseen ja kehitystyöhön sekä lintupeltojen perustamiseen.

Pihvikarjaliitto pitää ennaltaehkäisemisen kannalta on hyvänä, että avustusta myönnettäisiin myös työstä aiheutuneista kustannuksista. Laki ei kuitenkaan ota kantaa, millä taksalla elinkeinonharjoittajan tekemä työ korvattaisiin ja vastaako se todellista arvoa.

12 § Avustuksen myöntämisen edellytykset.

Avustuksen myöntäminen perustuisi kokonaisharkintaan suhteessa avustuksen tavoitteeseen, huomioiden käytännön toteutettavuus ja kustannustehokkuus. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että tarvittava rahoitus sisältyisi valtion talousarvioon ja ympäristöministeriö on osoittanut elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tarvittavan rahoituksen. Avustus voisi kattaa kustannukset osaksi tai kokonaan.

Monet ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat kustannuksiltaan hyvin kalliita, esimerkkinä petoeläimiltä suojaavat vahvat aitarakenteet tai lintupeltojen perustaminen. Elinkeinoharjoittajan tulee ennaltaehkäisyyntä sitoutuessaan tietää, maksetaanko avustus osittain vai kokonaan, sekä se, onko avustus kertaluonteinen vai pysyvä niin kauan, kun ennaltaehkäisyn kannalta tehdyt toimenpiteet ovat olemassa.

Monien rauhoitettujen lajien aiheuttamiin tuhoihin liittyy haitta ja kärsimys tuotantoeläimille. Avustusta myönnettäessä tulisi ehdottomasti huomioida myös riskit tuotantoeläinten hyvinvoinnille, jota ei saa vaarantaa. Hyvinvointi on sisällöltään huomattavasti laajempi käsite kuin esimerkiksi rauhoitetun eläimen aiheuttama tuotantoeläimen loukkaantuminen tai kuolema.

13 § Avustuksen määrä.

Muille kuin yrityksille maksettavan viljelys-, eläin- ja rakennusvahingon ennaltaehkäisemiseen myönnettävän avustuksen sallittu enimmäismäärä olisi 100 prosenttia hyväksytyistä kustannuksista. Taloudellista toimintaa harjoittavalle yritykselle tai muulle yhteisölle...maksettavien viljelysvahinkojen ennaltaehkäisemiseen myönnetyn avustuksen sallittu enimmäismäärä olisi 80 prosenttia hyväksytyistä kustannuksista.

Pihvikarjaliitto huomauttaa, että valtaosa tämän päivän maataloista on taloudellista toimintaa harjoittavia yrityksiä. Jos osalle maataloista myönnetään avustuksia 100 prosentin mukaan ja osalle 80 prosentin mukaan, tämä asettaa viljelijät eriarvoiseen asemaan pelkästään yhtiömuodon perustella, mikä ei liity mitenkään ennaltaehkäisyyden tarkoitettujen avustusten merkityksellisyyteen. Esitämme yhtenäistä 100 prosentin avustusta kaikille maatalouden alkutuotannossa toimiville yritykselle yritysmuodosta riippumatta.

4 luku Korvaukset aiheutuneista vahingoista

14 § Korvauksen myöntämisen yleiset edellytykset.

Korvausta maksettaisiin vahinkotapahtuman suorana seurauksena aiheutuneista vahingoista.

Pihvikarjaliitto toteaa, että varsinkin lintujen aiheuttamat vahingot realisoituvat epäsuorasti. Tällaisia ovat rehusadon menetyksestä tai rehun laadun muutoksesta aiheutuvat häiriöt ruokinnassa, jotka näkyvät lihan tai maidon laadussa ja heijastuvat tilan myyntituloihin. Lakiin tulisi sisällyttää mahdollisuus hakea korvausta tuotannolle aiheutuneen vahingon seurauksena koituneesta tulonmenetyksestä.

Lintujen uloste aiheuttaa merkittävän salmonellavaaran, ja vaikka viljelijä noudattaisi suurta varovaisuutta, tauti saattaa tarttua tuotantoeläimiin pikkulintujen, jyräjien tai muiden luonnonvaraisten eläinten mukana. Rauhoitettujen lajien aiheuttamat taudit tulisi sisällyttää korvattaviin vahinkotapahtumiin.

Korvausperusteissa ei erikseen mainita vahinkotapahtuman ilmoittamisesta aiheutuvaa ylimääräistä työtä elinkeinonharjoittajalle. Viljelijä on kuitenkin kuin kuka tahansa yrittäjä, joka laskee käyttämänsä työajan tuotantokustannuksiin. Nämä työaikakustannukset lisääntyvät rauhoitettujen lajien aiheuttamissa vahinkotapauksissa, joten korvauksessa tulisi ehdottomasti ottaa lukuun sekä vahingon korjaamiseen että hallinnolliseen työhön (hakemukset ym.) kuluva työaika.

17 § Viljelysvahinkojen korvausperusteet.

Satovahingon arvo määritettäisiin lähtökohtaisesti Ruokaviraston vuosittain määrittelemästä normisadoista ja yksikköhinnoista.

Lintujen aiheuttamat satomenetykset voivat olla pistekohtaisia, mutta varsinkin hanhivahingot tapahtuvat nykyisin laajoilla alueilla. Korvaavaa rehua ei tällöin saa normisadon hinnoilla lähialueelta, vaan tuotantoeläinten hengissä pitämiseksi sitä voidaan joutua ostamaan tavanomaista kalliimmalla hinnalla ja kuljettamaan pitkien matkojen päästä. Tämä tulisi huomioida korvauksessa.

5 luku Maakotkan ja kalasääsken pesintään perustuvat tuet

-

6 luku Hakemisen ja myöntämiseen liittyvät menettelyt

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Heikkinen Pia
Pihvikarjaliitto